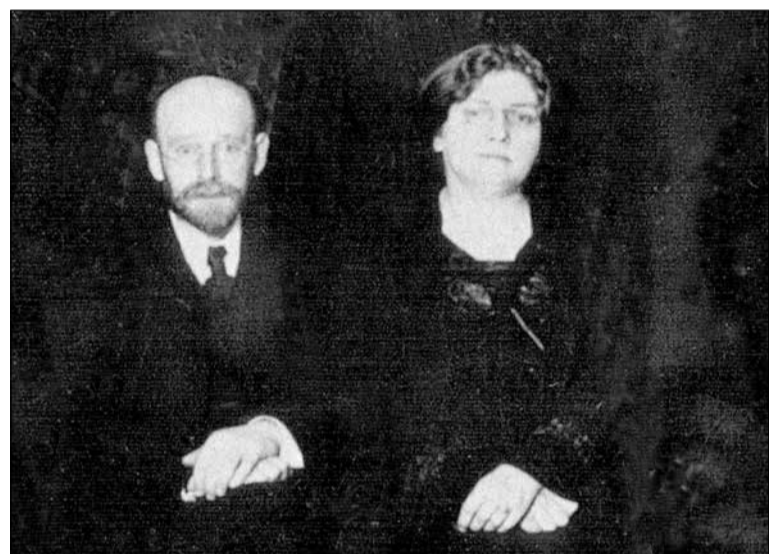

Міжнародна конференція «Дискурси дитинства та соціальної освіти», під патронатом ЮНІСЕФ Польщі та Польського комітету у справах ЮНЕСКО, яка стала кульмінацією 15-ї літньої школи ЮНЕСКО. Питання дитини, її соціального становища та освіти розглядалися з широкою полікультурної перспективи (серед доповідачів були представники США, Канади, Індії, Хорватії, Бельгії, Чехії, Великої Британії та Польщі). Захід зміцнив дух солідарності та боротьби за гідне дитинство для дітей усього світу.

Загальнопольська конференція «Дидактика у часи тривоги та соціальних змін», стала реакцією на стан підвищеної невизначеності та страхів, викликаних проблемами (економічними, етнічними, екологічними, психологічними), які наклалися на нові, пов'язані з подіями пандемії та війни. Конференція представила, як освіта реагує на ці виклики і що потрібно зробити, аби зміцнити її потенціал для ефективної протидії кризам.

Урочисте засідання Сенату, підведення підсумків Ювілею та року Марії Гжегожевської, під час якого професор доктор хабілітований **Марчин Палис** прочитав лекцію зі знаковою назвою: «Автономні та відповідальні: університети, що нам потрібні».

Міжнародна конференція «Прийняття, участь, соціальна солідарність – міждисциплінарні виклики у створенні спільноти для всіх» стала завершенням святкування ювілею. Під час Конференції, нагадуючи про гуманістичні, позачасові ідеї Марії Гжегожевської, викладені у посланні «Немає інваліда – є людина», розглядалися проблеми сьогодення в контексті вищих ідей Місії університету, якою є: прийняття (привернення уваги до ідентичності Іншого, якості життя, вивільнення потенціалу, автономії), участь (у поєднанні з нормалізацією, включенням, співпрацею, самореалізацією) і соціальна солідарність (відповідальність, безпека, соціальна приналежність).

Намір цього останнього заходу полягав у тому, щоб охопити всі питання, важливі для університету та – ширше – для освіти і майбутнього світу.

Ювілей та унікальність 2022 року не затмили природного активного реагування Академії на потреби поточного життя «тут і зараз». Драматично, як зазначалося, став передусім напад на Україну, і, досліджуючи календар діяльності Університету, ми знайдемо багато заходів, спрямованих на демонстрацію протистояння цьому варварству та надання конкретної допомоги Україні. Уже в перший

тиждень війни було сформовано групу з кількох сотень викладачів, студентів та працівників адміністрації «Солідарність з Україною», яка спочатку стихійно, а з часом все більш системно та скоординовано забезпечувала і продовжує надавати допомогу біженцям, а також громадянам України, які залишилися в країні. Численні заходи в цій сфері не були ювілейними і їх опис потребував би зовсім іншого студювання. У цьому контексті вони згадуються як свідчення реалізації гуманістичних ідей Марії Гжегожевської та заангажованості сформованої ними протягом старих років громади.

АКАДЕМІЯ МАЙБУТНЬОГО

Нагадування про події, з яких склалися урочистості, може бути прикладом активізації синергії між самою організацією свята, вшануванням і подальшою активізацією студювання та популяризації гуманістичних ідей, можливістю зміцнення співпраці між наукови-

ми колами (з Польщі та з-за кордону, в тому числі з України), гуртуючи інституції соціального середовища, врешті дбаючи про розвиток культури та виховання естетичної чутливості людей. Святкування 100-річчя стало ще одним кроком до становлення **Академії майбутнього століття**.

Безумовно, наступні роки діяльності університету сприятимуть подальшій активізації у передаванні гуманістичних цінностей та розвитку соціальних наук, особливо педагогіки та спеціальної освіти. Безумовно, також, у реалізації своєї місії, Академія спеціальної педагогіки імені М. Гжегожевської поглиблюватиме контакти з українськими університетами та сповна використає досвід наукової співпраці з Національною академією педагогічних наук України. Те, що пов'язує обидві установи – це вірність академічним цінностям, валідність сучасності досліджень, і – посилюючись на назву, перекладену польською мовою професором Ф. Шлосеком, монографії академіка **Василя Кременя** (2011) – перспектива антропоцентризму, визначення гуманістичного та суб'єктивного підходу до кожної людини, особливо до тих, хто потребує підтримки. Як писала Марія Гжегожевська: «Фундаментом виховної роботи має бути поглиблення гуманізму в людині».

На фото:
Марія Гжегожевська і Януш Корчак.

Переклад з польської

Олександр МІХНО,
директор
Педагогічного музею України,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник

130 років від дня народження Юліана Каменецького (1892-1973), українського історика, педагога, громадського діяча

Народився Юліан Каменецький у містечку Маріямполі біля Галича 4 грудня 1892. Батьки всіма силами намагалися дати якнайкращу освіту своїм дітям. Тому не дивно, що Юліан став гімназійним учителем, а два його брати обрали духовний сан і стали відомими священиками.

Юліан учився спершу в початковій школі в Маріямполі, а потім у гімназії в Станиславові. У 1913 він став студентом Львівського університету, де обрав для студій історію. Підчас Першої світової війни Юліану Кременецькому довелося перервати навчання в університеті.

У 1916 він почав учителювати в Городенці, де на той час діяла єдина українська гімназія. Наступного року він уже вчителював у гімназії «Рідної Школи» в Яворові, що була розміщена ближче до Львова, і до 1918 йому вдалося закінчити п'ять семестрів у Львівському університеті.

Після переїзду до Станиславова, знаходить місце викладача в українській гімназії. Він одразу організував і очолює «Молоду Громаду», яка мала на меті створити українську бібліотеку, а також залучати до громадської діяльності гімназистів. Його турбота про рідну школу була визначальною в житті, і 1921 року він повернувся в Галичину й організував гімназійні курси «Рідної Школи» у Долині, однак польська влада закрила їх.

Своє університетське навчання Кременецький завершив у Празі в 1923. Цього ж року Юліан Каменецький став учителем історії у славетній гімназії «Рідної Школи» в Рогатині, де він пропрацював 18 років і став улюбленим викладачем гімназистів. Тут найповніше розкрився талант молодого вчителя. Саме в Рогатині він організував протиалкогольне і протинікотинне товариство «Відродження». «Відродженці» з гімназії роз'їжджали містами і селами Галичини й активно пропагували тверезість і боротьбу з курінням. Завдяки ентузіазмові діяча в Рогатині організували також Товариство охорони

Грудень 2022. Постаті

воєнних могил, силами якого було зведено пам'ятник героям українських визвольних змагань на місцевому цвинтарі.

Питання виховання патріотичної української молоді було основним у житті професора Юліана Каменецького. Ще студентом Львівського університету він став «пластуном» і залишився ним до кінця життя. «Пластові» ідеї пропагував і прищеплював їх молоді, коли вчителював у Рогатині. Опинившись 1944 року в еміграції в Австрії, він у Зальцбурзі продовжував займатись «пластунським» рухом і організував там «пластову» станицю, а потім став керівником «пластових» справ у всій Австрії. Переїхавши до США, продовжував розбудовувати «пластунський» рух.

Довгі роки Юліан Каменецький змагався з хворобою серця, яка врешті здолала його 8 жовтня 1973.

130 років від дня народження Олени Степанів (1892-1963), української педагогині, військової і громадської діячки

Народилася Олена Степанів 7 грудня 1892 в селі Вишнівчик на Львівщині у родині священника. Навчалася у Львові в жіночій учительській семінарії Українського педагогічного товариства. 1912 вступила до Львівського університету на філософський факультет, студювала історію та географію. В юнацькі роки брала активну участь у діяльності організацій «Пласт» та «Сокіл». У цих організаціях Олена Степанів та інші дівчата отримали перший досвід військової підготовки, який згодом знадобився на фронті.

Досягнула чималих успіхів у науці, зокрема, захистила докторську дисертацію у Віденському університеті, викладала історію і філософію у Львівській гімназії сестер-василіянок та Львівському таємному українському університеті. З 1945 до арешту 1949 працювала на посаді доцента Львівського університету. Була членом Наукового товариства імені Т.Г. Шевченка (ініціювала створення його географічної комісії) та Академії наук УРСР, написала низку праць з географії. Певний час працювала також науковим співробітником Природничого музею у Львові.

Олена Степанів активно виступала за мілітарну підготовку української молоді, зокрема й жіноцтва на випадок війни з тодішньою Російською імперією. Коли Перша світова війна стала очікуваною, Олена разом з колежанками спробували мобілізувати українських жінок діяти активніше. У 1912 і 1913 Жіночий комітет підготував дві відозви до українських жінок. Перша закликала долучитися до діяльності в секціях комітету (санітарна, агітаційна, скарбова та ін.), друга – складати пожертви на «потреби України».

У січні 1914 Олена Степанів стала коменданткою жіночої чоти при

«Січових стрільців II». Учасниця Карпатської воєнної кампанії. Брала участь у битві під Комарниками. Першу свою військову нагороду Степанів отримала вже в листопаді 1914 – «Срібний хрест хоробрості архикнязя Карла». Відзначилася відвагою у боях за гору Маківку (квітень-травень 1915), згодом стала хорунжою. 29 травня 1915 під час бою на Болевівщині потрапила до російського полону і була відправлена в табір військовополонених до Ташкенту. У квітні 1917 повернулася до Галичини.

Належала до організаторів Листопадового повстання 1918, брала активну участь в польсько-українській війні (1918-1919) (четарка Української Галицької Армії). Працювала на посаді референтки преси в Державному секретаріаті закордонних справ ЗУНР та пресової референтки Міністерства закордонних справ УНР у Кам'янці-Подільському.

Померла 11 липня 1963 у Львові, переживши дві світові війни та сталінські табори.

З 2015 у Львові вручають відзнаки імені Олени Степанів. Ними нагороджують жінок за значний внесок у розвиток освіти, науки, культури та громадської сфери.

125 років від дня народження Бориса Тена (Микола Хомичевський, 1897-1983), українського поета і перекладача, педагога

Микола Васильович Хомичевський народився 9 грудня 1897 в старовинному селі Дермані на Волині. З початком Першої світової війни родина Хомичевських переїхала до Житомира. У 1922 Микола Хомичевський закінчує гуманітарний факультет Волинського Інституту народної освіти, працює вчителем рідної мови у 15-й трудовій школі м. Житомира. У 1920-ті розпочав свою літературну діяльність і тоді ж обрав для себе літературний псевдонім, що відтворював грецьку назву Дніпра – Бористен.

З 1924 Борис Тен живе у Києві, працює у видавництві «Сяйво», «Книгоспілка», Державному видавництві України. У Києві він знайомиться з Миколою Зеровим, Максимом Рильським, Олександром Білецьким, що відіграло значну роль у формуванні його творчого світогляду.

Перебуваючи в Житомирі та Києві, Микола Хомичевський мав зв'язки з Українською Автокефальною Православною Церквою. Більш того, у Житомирі він був протоієреєм, а у Києві – протодіяконом Петропавлівської церкви. Через цю діяльність Борис Тен був засуджений до заслання у табори Далекого Сходу (1930-1936).

Повернувшись, Борис Тен працює у Київському пересувному театрі, у Калінінському обласному будинку творчості. Повертається до перекладів, найголовнішим з яких

Закінчення на с. 12

Грудень 2022. Постаті

Закінчення. Початок на с. 11

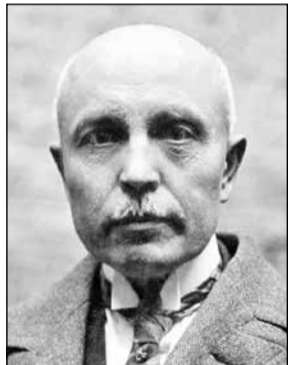
став «Прометей закутий» (1938). У 1946 Борис Тен повертається до Житомира, із яким відтоді пов'язане все його подальше життя.

Багато років Борис Тен вчителював у середніх школах Житомира, викладав латинську мову та вів курс музичного виховання у Житомирському педагогічному інституті, музичному училищі, училищі культури. Талановитий педагог, він не уявляв свого життя без учительської роботи, але поруч завжди була література.

Головна заслуга Бориса Тена перед українською культурою – переклад Гомерових поем. «Одісея» у його перекладі видавалася двічі: у 1963 та 1968. «Іліада» – у 1978. У 1982 вийшов збірник перекладів античних творів «Давньогрецька трагедія». Сам Борис Тен вважав свої переклади «Одісеї» та «Іліади» основною справою свого життя. Інші його переклади: з німецької – «Розбійники» і «Вільгельм Тель» Міллера; з англійської – «Річард III» Шекспіра; з французької – поезії Шеньє та пісні французької революції; з польської перекладав Ю. Словацького та А. Міцкевича. За переклади «Одісеї» та «Іліади» він був удостоєний премії М. Рильського (1979). Єдиний збірник власних сонетів «Зоряні сади» вийшов із друку в 1970.

Борис Тен помер 12 березня 1983. На будинку в Житомирі, де він проживав, встановлено барельєф і тепер вулиця носить його ім'я. В Житомирському літературному музеї оформлено кімнату-музей Бориса Тена.

150 років від дня народження Володимира Левицького (1872-1956), українського математика, педагога

Народився Володимир Левицький 31 грудня 1872 в м. Тернополі. Навчався в гімназіях у Золочеві (тепер Львівської обл.) (1882-1886), Тернополі (1886-1889) та Львові (1889-1890). 1890-1894 вивчав математику, фізику й хімію на філософському факультеті Львівського університету. Тут під керівництвом Ю. Пузини написав першу наукову працю «Про симетричні вираження вартостей функції mod.m», опубліковану 1894 в «Записках Наукового товариства імені Т. Шевченка». Був одним із засновників українського спортивного товариства «Сокіл» і його першим писарем.

Від вересня 1894 – помічник учителя математики в Академічній гімназії у Львові, в травні 1895 отримав повну вчительську кваліфікацію.

Після служби у війську 1896 став учителем гімназії в Тернополі. 1900 з відзнакою склав докторські іспити з математики й філософії, а 1901 здобув докторський ступінь з філософії та отримав державну стипендію й відпустку на стажування в Геттінгенському і Берлінському університетах. Від 1903 працював учителем гімназії у Львові.

На початку Першої світової війни мобілізований до війська. Під час боїв у Карпатах потрапив у російський полон (1915-1918). Повернувся до Львова 1918. Оскільки Левицький був українцем, уряд Польщі не допускав його до праці в університеті. 1919-1924 був інспектором середніх шкіл, 1919-1925 читав лекції з математики і космографії в Українському таємному університеті у Львові. 1924-1930 – фаховий інструктор з математики і фізики в гімназіях. 1927 – голова фізико-математичної секції Товариства прихильників освіти.

Від 1899 – дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ), 1918 – голова термінологічної комісії, від 1921 – керівник математично-природописно-лікарської секції, 1926-1932 – заступник голови, 1932-1934 – голова НТШ. Постійний редактор «Збірника праць» (у 32 тт., 1897-1939) та 28 зошитів «Повідомлень» (1924-1939) математично-природописно-лікарської секції НТШ.

Повернувся до викладацької праці 1939. У 1939-1941, 1944-1947 – професор Львівського педагогічного інституту, одночасно 1940-1941, 1944-1953 – професор кафедри математичного аналізу Львівського університету.

До сфери наукових зацікавлень Левицького належали питання математичного аналізу, теорії диференціальних та інтегральних рівнянь, геометрії, історії математики. Написав близько 100 наукових праць, а також публікував науково-популярні статті й переклади. У його доробку є наукові огляди з математики і фізико-математичних проблем, праці з української математичної, фізичної та хімічної термінології, методичні й науково-популярні статті, а також підручники з математики і фізики: «Алгебра для висших клас середніх шкіл» (у співавторстві з П. Огоновським, ч. 1, 1906; ч. 2, 1908), «Фізика для висших клас середніх шкіл» (1912).

Математик Михайло Кравчук назвав Володимира Левицького «основоположником математичної культури нашого народу».

Помер 13 липня 1956 у Львові. Похований на Личаківському цвинтарі.

15 січня 1998 на фасаді Львівського державного університету ім. Івана Франка урочисто відкрили меморіальну дошку великим подвижникам, фундаторам української математичної культури В. Левицькому, М. Зарицькому та М. Чайковському. Перед тим меморіальну дошку встановили на названій іменем В. Левицького середній школі м. Тернополя.

110 років від дня народження Андрія Сова (1912-1994), українського актора, гумориста, педагога

Андрій Корнійович Сова народився 30 грудня 1912 в Одесі, в сім'ї робітників. З дитинства відрізнявся веселою вдачею і вмінням знаходити спільну мову з людьми – якості, властиві справжньому одеситу. Дитинство провів на Балківській вулиці в будинку діда Онуфрія. Навчався в одеській школі імені Івана Франка. Після школи закінчив Одеське морехідне училище, потім потрапив на торговий флот. Працював мотористом I класу на торговому судні «Цюрупа». Багато бував у Греції, Іспанії, Франції. У рейсах почав виявлятися талант майбутнього артиста: в закутку біля трюму збиралася вільна від чергування команда, і часто чулося: «Совушко, підкинь трошки гумору. Зобрази парочку речей із власного життя».

У 26 років Сова закінчив акторське відділення Одеського театрального училища і багато знімався в кіно. Колоритні образи, які він створював на екрані, полюбилися глядачеві. Після війни та евакуації повернувся до Одеси. Познайомився з Амвросієм Бучмою. Зустріч стала доленосною. У повоєнні роки його популярність зростає, з'являються фільми «Максимка», «Тін у пірса», «Море кличе», «Є такий хлопець», «Звичайна історія», «Стара фортеця» й ін.

У 1951 був прийнятий до Київської обласної філармонії, у 1959 – в «Укрконцерт». Андрій Корнійович зайняв в Україні свою нішу, створивши театр одного актора. У 1960 отримав звання заслуженого артиста УРСР, 1965 – народного артиста.

Як мудрий учитель, виховав цілу плеяду учнів: Анатолій Литвинов, Олександр Івченко, Анатолій Демчук, які стали визнаними метрами української естрадної гумористики. Упродовж багатьох років тричі на тиждень до майстра по науку приходили студенти Київського училища естрадно-циркового мистецтва. Офіційно викладати в Театральному інституті імені Карпенка-Карого начальство не дозволило, бо не мав... вищої освіти.

Помер Андрій Сова 11 грудня 1994, похований у Києві на Байковому цвинтарі. В жовтні 2017 на фасаді будинку по вулиці Євгена Чикаленка, 23 (колишня Пушкінська) в Києві, де жив Андрій Сова, відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки.

Інститут вищої освіти НАПН України оголошує конкурс на посади:

- ▶ **завідувач** (1,0) відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці (доктор наук або доктор філософії (кандидат наук);
 - ▶ **головний науковий співробітник** (2,5) відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці (доктор наук);
 - ▶ **старший науковий співробітник** (1,0) відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці (доктор наук або доктор філософії/кандидат наук);
 - ▶ **головний науковий співробітник** (1,0) відділу забезпечення якості вищої освіти (доктор наук);
 - ▶ **старший науковий співробітник** (2,0) відділу забезпечення якості вищої освіти (доктор наук або доктор філософії/кандидат наук);
 - ▶ **молодший науковий співробітник** (0,5) відділу забезпечення якості вищої освіти (доктор філософії/кандидат наук) або особа, що має вищу освіту другого (магістерського) рівня);
 - ▶ **головний науковий співробітник** (0,5) дослідницької діяльності університетів (доктор наук);
 - ▶ **старший науковий співробітник** (0,5) відділу взаємодії університетів та суспільства (доктор наук або доктор філософії/кандидат наук);
- Строк подання заяв – 30 календарних днів з дня оприлюднення оголошення.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи:

- 1) письмову заяву на ім'я керівника про участь у конкурсі, написану власноруч;
- 2) копію документа, що посвідчує особу;
- 3) заповнену особову картку (встановленого зразка);
- 4) автобіографію;
- 5) копію трудової книжки (за наявності);
- 6) копії документів про вищу освіту, підвищення кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 7) перелік наукових праць кандидата, опублікованих впродовж останніх п'яти років у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях (далі – наукові праці), зокрема опублікованих: у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері науки, наукової, науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності; у наукових виданнях інших держав; у іноземних (міжнародних) виданнях, проіндексованих у міжнародних наукометричних базах. Перелік наукових праць з посиланнями на інформаційні ресурси та веб-сайти, на яких їх розміщено, або електронні копії наукових праць кандидати надсилають на зазначену в оголошенні адресу електронної пошти;
- 8) письмову згоду на обробку персональних даних.

Документи подавати за адресою: 01104, м. Київ, вул. Бастіонна, 9, (к. 901),

e-mail: t.stefanska@ihed.org.ua

Телефон для довідок: (044)285-71-24, (093)093-22-00

Контактна особа – Стефанська Тетяна Володимирівна.

Інститут професійної освіти НАПН України оголошує конкурс на заміщення вакантних наукових посад у лабораторіях:

зарубіжних систем професійної освіти і навчання
• старший науковий співробітник – 1.5 ставки;
науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах

- завідувач лабораторії – 1 ставка;
- головний науковий співробітник – 1 ставка;
- старший науковий співробітник – 2 ставки;
- науковий співробітник – 1 ставка;
- молодший науковий співробітник – 0.75 ставки;

технологій професійного навчання

- старший науковий співробітник – 1 ставка.

електронних навчальних ресурсів

- старший науковий співробітник – 0.5 ставки;
- науковий співробітник 0.5 ставки;

професійної кар'єри

- завідувач лабораторії – 1 ставка;
- старший науковий співробітник – 1 ставка;
- науковий співробітник – 1 ставка.

У науково-організаційному відділі

- старший науковий співробітник – 1 ставка.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі на заміщення посад, подають такі документи:

- заяву на ім'я директора Інституту;
- особовий листок з обліку кадрів із фотокарткою, засвідчений відділом кадрів за місцем основної роботи;
- автобіографію;
- характеристику з останнього місця роботи;
- копії документів про вищу освіту, наукові ступені й учені звання;
- копію паспорта, засвідчену претендентом;
- копію трудової книжки;
- письмову згоду на збір та обробку персональних даних;
- список наукових праць і винаходів, що завірені в установленому порядку.

Копії зазначених документів (окрім копію паспорта) засвідчуються за останнім місцем роботи або нотаріально.

Термін подання документів для участі в конкурсі становить один місяць з дня опублікування оголошення про конкурс.

Документи приймаються за адресою:

03045, м. Київ, провулок Віто-Литовський, буд. 98-А,
Інститут професійної освіти НАПН України.

За додатковою інформацією щодо вищезазначених посад звертатися до відділу кадрів інституту.

Телефони для довідок: (044)259-45-53, 252-71-75.